

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An post Decreta Urbani VIII. possit quæ sine peccato mortali celebrare
per tertium, retinendo sibi partem stipendij? Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. res.
10. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

cepit. Neque dicas, possessorem bonæ fidei teneri de eo, quo factus fuit, ditior, postquam devenit in malam fidem; quia iste Sacerdos in nullo fuit factus ditior, siquidem illa stipendia respondent labori, & occupationi in celebrando, præterquam quod illa regula non habet locum in onerosis, neque Sacerdos censetur factus ditior, ita quod ea regula hinc nulla ratione locum habet. Hucusque Bordonus.

2. Sed nouissimè aduersus illum insurgit Raphaël Auerfa de sacram. Euchar. g. 1. sect. 17. affirmatiuam sententiam docens, quia licet in tali casu Sacerdos sic celebrans non teneatur ratione iniustæ acceptationis, tamen adhuc tenebitur ratione rei acceptæ. Sicut quodcumque quis bona fide accepit rem, quam putauit suam, vel putauit iusto titulo acquirere; si postea deprehendit, rem non fuisse suam, aut non iusto titulo acquisitam, tenetur utique restituere, seu satisfacere. Debet ergo ille Sacerdos, cognita veritate, vel aliam Missam celebrare, & applicare, vel stipendium restituere. Intelligitur tamen, dummodò possit: alioqui si per impotentiam excusatur, ex hoc alio capite cessat interim obligatio.

3. Nota tamen hic etiam Bordonum ubi sup. q. 18. num. 28. docere quod etiam in casu prohibito per sacram Congregationem, non foret peccatum mortale, sed tantum veniale, & absque obligatione restitutionis, retinere sibi partem stipendij; quia nec verba prohibitiua huius rei sunt ita graua, nec materia adeo grauis, & hoc non intelligit solum in vna, aut paucis Missis, sed absolute absque limitatione. Quod tamen non est facile admittendum, quinimo si quis recipit ab aliquo integra stipendia pro magno Missarum numero, & decipiat alterum Sacerdotem, dicendo se non accepisse nisi dimidiata, eumque hoc dolo inducat ad ea acceptanda, grauius delinquet, & ad restitutionem obligabitur. Si tamen patefacta veritate, cum inducat, vel sciens, & volens consentiat; potest quidem excusari, nec circa hoc extat difficultas. Et hæc omnia etiam contra Bordonum aduertit Auerfa loc. cit.

pendia, sic ordinatum, atque receptum, vt aliqua pars illorum remaneat penes ipsos.

3. Tertia opinio, cui tanquam probabiliori adharebam olim, est Gabriëlis Vasquez in 3. p. tom. 3. disp. 23. c. 4. n. 30. Naldi in summ. ver. Missa, n. 4. Homoboni de exam. Eccles. part. 1. tract. 8. c. 14. g. 13. Fraxinelli de oblig. Sacerd. sect. 3. pr. anor. 5. §. 4. n. 1. Emanuelis Sà ver. Missa, n. 45. & aliorum, qui docent opinionem affirmatiuam, etiam quoad omnes Sacerdotes, siue sint Curati, siue non, duabus tamen concurrentibus conditionibus.

4. Prima est, vt talia stipendia ipsi dentur Sacerdoti pro Missis ab eo celebrandis, vt sic ipse Sacerdos dominium dictorum stipendorum acquirat, & non sit simplex dispensator, vt Missarum dicendarum curator. Secunda est, vt eam partem stipendij pinguioris alteri Sacerdoti præbeat, quæ sit iustum stipendium, lege, aut consuetudine præfixum. Quibus suppositis, hæc sententia probatur, quia Sacerdos dominium accepti pinguioris stipendij, acquiritur cum obligatione dicendi Missas pro alio: ergo, vt dominus, dato iusto stipendio, per alium Sacerdotem obligationem adimplendo, nullam iniustitiam committit. Confirmatur, nam Sacerdos, qui ex dato sibi pingui stipendio, mercedem iusti stipendij, pro Missa dicenda dat alteri, nulli infert iniuriam: non quidem alteri Sacerdoti celebraturo, quia datur ei iustum stipendium, neque illi pro quo celebranda est Missa, quia pro eo Missa offertur eiusdem valoris ex iusto stipendio, ac si ex pinguiori diceretur. Ergo licite eam partem, iustum stipendium excedentem sibi retinet.

Sup. hoc dispensatore late infra in Ref. 27. & Vide supra ad medium §. 1. huius Refol. vers. dummodo ipse.

5. Sed dices, licitum hoc etiam videtur illi Sacerdoti, qui stipendium accepit, vt curaret Missas dicere, nam etiam talis dispensator Missarum dat Sacerdotibus celebraturis iustum stipendium; ergo nulla eis infertur iniuria, & iniustitia. Respondeo, negando consequentiam, infertur enim illis iniuria, non quia illis non tribuitur iustum stipendium, sed quia totum stipendium, quod ex voluntate donantis ad ipsos pertinebat, minimè datur. Ita olim circa præsentem questionem sentiebam.

6. Sed modò sacra Congregatio in §. 5. contrarium determinat, sic enim ait sacra Congregatio, omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem elemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Vltra DD. citatos alios inuenies hanc questionem tractantes, qui sunt Riccius in praxi, p. 2. resol. 363. n. 1. & 2. Naldus ver. Missa, n. 20. Iodella Cruz in direct. consil. 1. 2. q. 1. dub. concl. 1. Cenedus in 99. Canonis, g. 27. per totam. Iterum Riccius part. 3. resol. 309. per totam, n. 30. Valerus in differ. vtriusque fori, ver. Missa, differ. 1. per totam. Rodriq. in sum. tom. 4. c. 5. n. 2. Filiucius tom. 1. tract. 5. cap. 6. n. 186. Moltesius in sum. tom. 1. tr. 3. c. 16. n. 20. Vega in sum. tom. 2. c. 41. cas. 3. Hieron Llamas in 3. p. Memodi, c. 13. §. 18. Gutierrez lib. 1. can. 99. c. 29. num. 32. Zanardus in direct. Theol. p. 1. tract. de Eucharisti. c. 13. n. 7. Syluius in 3. p. g. 83. art. 1. quaritur 17. in fin. & alij.

RESOL. XXV.

An Sacerdos, qui elemosynam accipit pro dicenda Missis, possit postea per alios satisfacere minori pietatis sine peccato, & onere restitutionis. Ex part. 2. tr. 14. Refol. 10.

§. 1. Tres præcipuas inuenio in hac materia DD. opiniones. Prima est Dominici Soto lib. 1. de iust. g. 3. art. 1. Rodriq. in summ. tom. 1. c. 243. n. 12. Suarez in 3. p. g. 83. art. 6. disp. 86. sect. 3. vers. hac verò occasione, & aliorum assentientium, Sacerdotem licite id facere, nec ad aliquam restitutionem teneri; dummodo ipse sit Curatus, aut eius populi curam habens: nam cum talis Sacerdos, vt supponitur, iustum stipendium aliis concedat, nulli facit iniuriã, si ipse pro cura, onere, & sollicitudine reliquum sibi retinet.

2. Secunda opinio est Vigerij apud Bartholomæum ab Angelis in exam. ordin. dial. 1. §. 510. Petri de Ledesma in sum. tom. 1. de sacram. Eucharisti. cap. 18. concl. 13. qui citat Nauarr. Cordub. & Maiorem, Anton. Fernand. in Exam. Theol. mor. p. 3. c. 5. §. 9. n. 6. Petri de Aragon. in 2. 2. g. 85. art. 5. dub. ult. Lucij Ortiz, in sum. c. 16. n. 76. & aliorum assentientium, omnes Sacerdotes, tam habentes, quam non habentes curam animarum, non posse aliis minora stipendia dare, & sibi aliquid retinere. Limitant tamen hanc sententiam, nisi ex lege, vel consuetudine, vel ex voluntate, saltem tacita commendantium, dantiumque maiora sti-

RESOL. XXVI.

An post Decreta Urbani VIII. possit quis sine peccato celebrare per tertium retinendo sibi partem stipendij? Et quid si retenta fuerit maior pars stipendij? Ex p. o. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 10.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet nouissimè Franciscus Bordonus in Consiliis Regularium

Sup. hoc in Ref. 27. & Vide supra ad medium §. 1. huius Refol. vers. dummodo ipse.

13. & cum eodem Bordonio hic citato in 1. r. l. Ref. 1. post præteritam, & infra in Ref. 28. & lege etiam doctrinam Resolutionum annotationum sequentium huius Ref.

rium resol. 25. m. 28. Quia Decretum Urbani VIII. non damnat contrariam opinionem, sed eius usum tantum, cum in decreto, non constat de huiusmodi reprobatione, & ad hoc facere videtur dicta superius sub quæst. 6. Ergo ex hac prohibitione contra rem aliâ licitam non videtur inferendum peccatum mortale. Tum quia decretum videtur simplici verbo, Prohibet, quod ex se non magis inducit unum quam alterum peccatum; ergo aliunde deducendum est peccatum mortale, nempe ex gravitate materiae, & voluntate Legislatoris obligandi ad mortale; vt de communi docet Sanchez lib. 6. c. 4. n. 29. Sed in casu nostro neutram reperitur; non intentio obligandi ad mortale, quia ista ubi non exprimitur, neque sufficit vt tale propositum haberet Papa, quia propositum in mente retentum nihil operatur; neque id colligitur ex contextu aliorum decretorum, ex quibus simul collatis potius colligitur oppositum, nam in Decreto §. Deinde, intendit obligare sub mortali cum obligatione restitutionis, vt tot celebrentur Missæ, quot sunt stipendia etiam congrua, ibi. Sub obiectione Divini iudicij mandat, ac præcipit; & infra subdit, sua obligationi non satisfaciunt, quinimò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur. Ecce quot verbis urgentibus videtur, & geminatis, quæ magnum mysterium indicant peccati mortalis cum restitutione: & ne quis dubitaret de his, expressit suam intentionem Sacra Congregatio; ergo si hoc idem voluisset in nostro præsentis casu, expressisset, arg. l. unic. §. Sin autem, C. de caduc. toll. l. si seruum, §. Prætor ait, ver. Non dixit, ff. de acq. hered. Barbosa l. l. n. 32. Neque pars stipendij est notabilis quantitas, cum sit minor pars retenta, quam tradita, vt in casu supponitur; imò tradita etiam minori parte, & retenta maiori non videtur peccare mortaliter, quod est secundum probandum, quia non desumitur quantitas notabilis seu gravitas materiae, neque ex Sacrificio, neque ex notabilitate respectivè ad furtum, quod sit peccatum mortale ex notabili quantitate; suadetur illud primum, quia stipendium attenditur ratione laboris, seu potius oneris, & obligationis civilis, quam contrahit Sacerdos ad celebrandum, ergo ex hoc capite non fit contra gravem materiam; suadetur etiam secundum, quia notabilis quantitas ea censetur, in qua inferitur grave damnum proximo, vt de communi tradit hanc Regulam Bonacin. disp. 2. de restit. quæst. 8. par. 1. n. 7. Sed in casu nostro nulli inferitur damnum neque leve, non defuncto, cum illi æquè satisfiat, non Sacerdoti, cum voluntate non inuitus recipiat illam stipem congruentem secundum taxam. Deinde quando aliquis tradit stipem duplam, vel maiorem Sacerdoti amico, censetur potius donare excessum, quam dare pro stipendio, quia solum amici solent hoc liberalitatis signum monstrare, & magni viri suam urbanitatem, quam non intendunt computare in stipendium taxatum. Vide aliquid apud Dianam resol. 11. & 12. de celebrat. Missæ. Huc vsque Bordonus; sed ego hanc sententiam non admitto, in p. 1. tract. 14. resol. 10. & in loco paulò supra citato non facio pro Bordonus, nam loquor in casu quo stipendium pingue fuit datum, non solum pro Missa celebranda, sed etiam inuitu personæ, quæ Missam celebrare debebat.

Sup. hoc in Ref. 2. not. seq. & in l. lio §. eius anterior.
Que hic sūt infra ref. 29. & 30.
Que hic est Ref. antecessens.

Sed quid dicendum est de alio dubio, quando Sacerdos recipit stipendium pingue pro Missis dicendis à se, & reperit alium Sacerdotem, qui velit sponte dicere Missas illas pro multo minori stipite, an possit excessum retinere? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 68.

§. 1. Affirmatiuè respondent aliqui, vt Pellizzarius in Man. tom. 1. tract. 6. cap. 3. n. 23. vbi sic ait: Addo quod si Religiosus electus in executionem testamenti curaret minori stipendio celebrari alibi Missas præscriptas à testatore, quam celebraret in loco ipso testatoris: ideoque minorem pecuniam summam insumeret in celebratione dictarum Missarum, tuta conscientia retinere posset residuum illius pecuniae, quod item expendisset, si Missæ in loco testatoris celebratæ fuissent. Et hoc titulo indultæ ab eo adhibetæ in Missarum procuracionem, ad quam industriam non tenebatur: proportionaliter, vt dicunt Doctores communiter cum, qui rem alienam vendit ex commissione illius, qui est dominus ipsius rei, si sua sponte illam transferat in alium locum, vbi carius venditur, acquirere excessum illum præterquam fructum suæ industrie specialis, ad quam non tenebatur. Nec obstat declaratio sacre Congregationis posita post decreta de celebrat. Missæ, ad numerum, vbi habetur, Sacerdotem, cui offertur elemosyna maior solita pro celebratione Missæ; nec integram illâ elemosynam tribuere Sacerdoti, cui Missam celebrandam committit, nec posse retinere vllam partem illius; si quidem declaratio expressè loquitur de Sacerdote suscipiente Missam à se celebrandam; non autem de Sacerdote, qui tanquam executor testamenti curat, vt Missæ præscriptæ in testamento ab aliis celebrentur; Religiosus autem in præsentis casu se habet hoc posteriori modo. Hæc omnia Pellizzarius, quem sequitur etiam P. Tamburinus opus. de Sac. Missæ lib. 3. cap. 1. §. 5. n. 16.

2. Sed proflus contrariam sententiam sustinendam esse puto, & auidi his diebus à fide dignissimo, hanc opinionem inter aliquos fuisse damnatam à sacra Congregatione Iudicis in Manuale P. Pellizzarii: Vnde meritò nostram sententiam docuit nouissimè P. Francisc. Lugo de Sac. lib. 5. c. 12. q. 5. n. 50. vbi ita asserit: Nota pariter illos qui petunt Missas, tenent communiter ex iustitia dare iustum stipendium, nisi Sacerdotes spontè contenti sint minori. Verum pariter reperiant Sacerdotem, qui minus acceptare velit, tenentur adhuc iustum, & integrum stipendium dare qui vel ex testamento, vel ex alia commissione grauantur curare certum Missarum numerum, intelligendo iuxta morem, & praxim loci. Quia defunctus, & cuius alius, qui commisit Missas pro se dicti, percipiet maiorem fructum ex quantitate simul elemosynæ. Ita ille: cui adde Fagundez p. 2. lib. 3. c. 10. n. 10. & amicissimum, & doctissimum P. Aueriam de Sac. Euchar. q. 11. sect. 7. §. tenentur etiam. Non est igitur audiendus magis Pellizzarius, & Tamburinus.

2. Verum quid dicendum in alio dubio, quando Sacerdos recipit stipendium pingue pro Missis à se dicendis, & reperit alium Sacerdotem, qui velit spontè dicere Missas illas pro multo minori stipite, an possit excessum retinere. Affirmatiuam sententiam ego olim docui, & docet nouissimè, me citato, Martinus de San. Ioseph in Mon. Confessorior. tom. 1. lib. 1. m. 9. de Eucharistia, n. 8. vbi sic ait: [Pero si los Sacerdotes, à quien repartio las Missas el Sacerdote, que le quiso exonerar de la carga dellas, voluntariamente y por modo de donacion graciosa perdonassen al Sacerdote algun parte del estipendio grueso, que auia recebiendo, o toda la demasia, me parece que se podra quedar iustamente con ello al que repartio las Missas.]

RESOL. XXVII.

An detur casus post Decreta Urbani VIII. in quo quis possit sibi retinere aliquid de stipendiis datis pro Missis dicendis?
Et in textu huius Resolutionis in exemplum huius questionis adducitur specialis, & curiosus casus.